

N:o 31.

Af Herr Wallenberg: Om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om granskning af gällande bestämmelser angående aktiebolag, m. m.

Associationsandan är den mäktiga häfstång, hvarmed många smärre förenade krafter utföra stora företag. För att underlätta dylika föreningar och minska risken, i händelse företaget icke lyckades, har nyare tiders lagstiftning medelst lag befriat deltagare i dylika bolag från all vidare ansvarighet utöfver det insatta kapitalet. Tidigare än många andra länder erhöles vi en sådan lag, och lagen om aktiebolag af den 6 Oktober 1848 var, då den utfärdades, sannolikt bättre än dylika lagar i andra länder. Men mer än tjuguarig erfarenhet har gifvit vid handen, att ifrågavarande författning tarfvar omarbetning, för att numera på ett tillfredsställande sätt motsvara hvad med densamma afsågs.

Den första anmärkning, som torde kunna med fog göras, är den, att all bestämmelse saknas om, huru aktieteckning skall upptagas för att emot aktietecknaren ega bindande kraft. Rättegångar om dylika frågor hafva, i brist på föreskrifter i aktiebolagen, blifvit fullföljda genom domstolarna.

Meningen med aktiebolag var att genom samfälda krafter kunna åstadkomma företag, som en eller några få personer voro för svaga att utföra. Erfarenheten har dock gifvit vid handen, att stundom ingås aktiebolag endast på det att aktieegarne må befrias från all personlig ansvarighet, oaktadt företaget är så svagt och obetydligt, att det mycket väl kunde betraktas såsom en enda persons affär.

Föreskrifterna om inregistrering af aktiebolag äro otillfredsställande, ty det borde alltid i något statsdepartement finnas tillgång på säkra underrättelser om samtliga i verksamhet varande aktiebolag. Nu finner man visserligen i Civildepartementets registratur uppgift på hvilka och huru många bolagsordningar blifvit af Kongl. Maj:t fastställda, men underrättelse om huru många eller hvilka af dessa

aktiebolag fortfarande existera eller om alla verkligen trädt i verksamhet saknas helt och hållet. Lagen borde i detta hänseende gifva tillförbindande föreskrifter.

Ehuru aktiebolag egentligen afsågs för åstadkommande af industriel verksamhet, har principen blifvit tillämpad på jordegendomar och stadsfastigheter, utan att dermed varit förknippad någon industriel verksamhet. Mig synes att detta borde vara annorlunda, och att aktiebolagslagen borde i detta afseende innehålla tydliga bestämmelser.

Uti aktiebolagslagen borde en särskild afdelning om kommanditbolag intagas. Denna form för associationer har i andra länder visat sig ändamålsenlig; och om de här gjorda försöken i denna rigtning icke utfallit väl, så torde det till en del härflyta af den omständighet, att alla lagbestämmelser om kommanditdelegares rättigheter och skyldigheter hittills saknats.

Då bankväsendet är en specialitet, som tarfvar sin egen lagstiftning, och då 1848 års aktiebolagslag aldrig var afsedd för bankbolag, så bör i en förnyad aktiebolagslag uttryckligen intagas en förklaring, att den icke afser bankväsendet.

På grund af hvad jag här anfört vågar jag vördsamt hemställa, det Riksdagen behagade besluta att i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta granska nu varande bestämmelser angående aktiebolag och, der så pröfvades nödigt, till en blifvande Riksdag framlägga förslag till lagstiftning i ämnet och deruti jemväl upptaga särskilda bestämmelser angående kommanditbolag.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1881.

A. O. Wallenberg.
